



ПРОБЛЕМИ ОЗДОРОВЧОЇ РУХОВОЇ АКТИВНОСТІ

Перспективи розвитку громадського сектора в системі оздоровчо-рекреаційної рухової активності державних службовців

Є. В. Баженков

Національний університет фізичного виховання і спорту України, Київ, Україна

Резюме. Наиболее значимыми факторами внешнего влияния на функционирование и развитие общественного сектора в системе оздоровительно-рекреационной двигательной активности государственных служащих являются содействие руководства государственного учреждения, соответствующая нормативно-правовая база и материальное благосостояние госслужащего. Тренд изменения до 2030 г. показателя части госслужащих, вовлеченных в оздоровительно-рекреационную двигательную активность на достаточном уровне, заключается в постепенном увеличении и достижении значения 19–22 %, что в 2,4–2,8 раза превышает нынешней показатель. Приведена характеристика «дерева проблем» для достижения указанной цели.

Ключевые слова: прогнозирование, двигательная активность, госслужащий.

Summary. The most significant factors of external influence on functioning and development of public sector in the system of health related and recreative motor activity of state officials is the assistance of state institution leaders, respective normative framework and material well-being of state official. Trend of change until 2030 of the index of state official portion engaged in health related and recreative motor activity at the sufficient level consists in gradual increase and achievement of 19–22 %, i.e. 2,4–2,8 times above the current index.

Key words: prediction, motor activity, state official.

Постановка проблеми, аналіз останніх досліджень та публікацій. Громадський сектор системи оздоровчо-рекреаційної рухової активності об'єднує суб'єкти, які організують та здійснюють заходи із залучення людини до рухової активності; ці суб'єкти утворені та функціонують як громадські об'єднання. Особливе місце з-поміж них посідають фізкультурно-спортивні товариства, які мають достатні нереалізовані організаційні можливості для підвищення рівня залучення осіб до оздоровчо-рекреаційної рухової активності за місцем їхньої роботи. Дослідження цієї проблеми проведено на матеріалі ФСТ «Спартак», яке бере участь у здійсненні відповідної роботи серед державних службовців.

Аналіз актуальних аспектів проблеми залучення державних службовців до оздоровчо-рекреаційної рухової активності засвідчив, що особливості професійної діяльності цієї категорії працівників (відповідальність, стресовість, професійне «вигорання», «синдром хронічної втоми», тривале перебування у сидячому положенні та ін.) актуалізують питання впровадження спеціально організованої рухової активності за місцем їхньої роботи.

Окрім цього, нами було встановлено, що стан здоров'я, захворюваність, маса тіла та рівень фізичної працездатності державних службовців свідчать про необхідність та доцільність залучення їх до оздоровчо-рекреаційної рухової

активності. Особливої уваги потребують жінки та чоловіки другого зрілого віку, тобто відповідно від 36 до 60 років та від 36 до 55 років, оскільки досліджувані показники у них мають негативну тенденцію. Водночас і в осіб першого зрілого віку також є потреба в оздоровчо-рекреаційній руховій активності для зміцнення здоров'я, підвищення фізичної працездатності, зменшення ризику розвитку захворювань, що позитивно вплине на ефективність роботи державних службовців [1].

Узагальнення передового вітчизняного та зарубіжного досвіду показало, що на практиці уже реалізуються окремі програми та заходи із залучення державних службовців до оздоровчо-рекреаційної рухової активності, проте особливої уваги у цих умовах набуває проблема комплексного вивчення перспектив розвитку громадського сектора в системі оздоровчо-рекреаційної рухової активності.

Роботу виконано відповідно до Зведеного плану НДР у сфері фізичної культури і спорту на 2011–2015 рр. за темою 3.9. «Удосконалення наукових засад спорту для всіх, фітнесу та рекреації» (номер держреєстрації 0111U001735).

Мета дослідження — обґрунтування перспектив розвитку громадського сектора в системі оздоровчо-рекреаційної рухової активності державних службовців (на матеріалі ФСТ «Спартак»).

Методи та організація дослідження: для досягнення визначеної мети використовувались методи: індивідуальних передбачень експертів; анкетування експертів; комісії; колективної генерації ідей («мозковий штурм»); дельфійський; теоретичного моделювання; математичної статистики.

Для участі в експертному оцінюванні в ході соціального прогнозування розвитку громадського сектора в системі оздоровчо-рекреаційної рухової активності державних службовців було сформовано групу експертів у кількості 15 осіб. Для цього використано метод взаємного відбору експертів. Зокрема, було складено список із 25 претендентів і кожному з них запропоновано вибрати п'ять осіб для участі в подальших методах експертизи (вибір на свою користь не допускався). Вибраним таким чином особам нараховували один бал. У кінцевий список експертів (15 осіб) внесено прізвища фахівців, які отримали найбільшу кількість балів визнання колег.

Результати дослідження. За результатами аналізу даних анкетування державних службовців, посадових осіб державних установ та фахівців ФСТ «Спартак» визначено основну проблематику функціонування та розвитку громадського

сектора в системі оздоровчо-рекреаційної рухової активності державних службовців. Головна проблема — це низький рівень залученості державних службовців до оздоровчо-рекреаційної рухової активності, яка є ключовою складовою здорового способу життя — домінуючого чинника впливу на формування здоров'я людини.

Значні резерви для подолання вказаної проблеми вбачаються у забезпеченні реалізації суттєвих потенційних можливостей ФСТ «Спартак». У цьому відношенні слід відзначити потребу у налагодженні результативної взаємодії керівництва центрального та регіонального рівнів цього товариства та посадових осіб державних установ. Необхідно визначити ефективну форму відповідної організаційної діяльності товариства за місцем роботи державних службовців. Проблематичними є питання пошуку шляхів та механізмів створення у державних установах відповідної матеріально-технічної бази для оздоровчо-рекреаційної рухової активності державних службовців, а також подолання дефіциту фінансових ресурсів для реалізації заходів із залучення державних службовців до оздоровчо-рекреаційної рухової активності.

Окрім зазначеного актуальною є й проблема визначення перспективних видів та форм занять державних службовців оздоровчо-рекреаційною руховою активністю, а також обґрунтування раціональної тривалості й послідовності таких занять державних службовців у вільний час протягом робочого дня, вихідних та відпустки. У зв'язку з цим виникає потреба й у визначенні механізмів діяльності ФСТ «Спартак» щодо створення необхідних організаційних умов для реалізації державними службовцями визначених форм занять, видів, тривалості й інтенсивності оздоровчо-рекреаційної рухової активності.

Об'єктом прогнозування в нашому дослідженні є громадський сектор у системі оздоровчо-рекреаційної рухової активності державних службовців (на матеріалі ФСТ «Спартак»), а предметом — пізнання можливого характеру суспільних відносин між різними суб'єктами зазначеного сектора та його зовнішнього середовища.

Мета прогнозування перспектив розвитку громадського сектора в системі оздоровчо-рекреаційної рухової активності державних службовців — здійснити науково обґрунтований прогноз стосовно можливих напрямів розвитку вказаного об'єкта прогнозування на довгострокову перспективу (15 років) й на основі отриманого нового знання про майбутнє громадського сектора в системі оздоровчо-рекреаційної рухової активності державних службовців (на матеріалі ФСТ

«Спартак») підготувати рекомендації для подальших управлінських рішень відповідних суб'єктів.

Для досягнення визначеної мети доцільно вирішити такі завдання прогнозування перспектив розвитку громадського сектора в системі оздоровчо-рекреаційної рухової активності державних службовців:

1) розробити вихідну (базову) модель громадського сектора в системі оздоровчо-рекреаційної рухової активності державних службовців;

2) здійснити аналіз сучасного й можливого в майбутньому впливу основних чинників зовнішнього середовища на об'єкт прогнозування;

3) визначити характеристики об'єкта прогнозування, до яких треба прагнути в довгостроковій перспективі, а також — «дерево проблем», які необхідно вирішити на цьому шляху;

4) сформулювати систему цілей ієрархічного характеру («дерево цілей») для досягнення встановленої мети (основної цілі) функціонування й розвитку об'єкта прогнозування, а також скорегувати вихідну базову модель й на цій основі обґрунтувати прогнозну модель розвитку громадського сектора в системі оздоровчо-рекреаційної рухової активності державних службовців;

5) провести відносну верифікацію (установлення дійсності та перевіряння істинності) здійсненого прогнозу стосовно можливих напрямів та механізмів розвитку об'єкта прогнозування на довгострокову перспективу (15 років);

6) розробити рекомендації органам, які приймають управлінські рішення щодо перспективного розвитку об'єкта прогнозування.

У межах цієї статті ми розкриємо вирішення перших трьох завдань. Для побудови вихідної (базової) моделі функціонування громадського сектора в системі оздоровчо-рекреаційної рухової активності нами було використано такий метод соціальної експертизи, як комісія, та метод теоретичного моделювання. З цією метою проведено нараду експертів, в ході якої їх було ознайомлено з підготовленими нами відповідними матеріалами. Експерти висловили ряд пропозицій та доповнень до цих матеріалів. В результаті підготовлено подану нижче описову модель.

Ключовою ознакою вихідної (базової) моделі функціонування громадського сектора в системі оздоровчо-рекреаційної рухової активності є мета функціонування об'єкта прогнозування, яка передбачає створення необхідних умов державним службовцям для занять оздоровчо-рекреаційною руховою активністю. У сучасних умовах, як засвідчують результати проведеного нами дослідження [1], лише кожен дванадцятий державний службовець має достатній рівень

оздоровчо-рекреаційної рухової активності, кожен четвертий — помірний, а кожен третій — низький; більше третини державних службовців взагалі не беруть участі у відповідних заходах. При цьому державні службовці-жінки поступаються чоловікам за рівнем залученості до активного дозвілля. З віком як у жінок, так і у чоловіків також відзначається тенденція до зменшення вказаного показника. Отже, відзначаємо недостатнє досягнення визначеної мети функціонування громадського сектора в системі оздоровчо-рекреаційної рухової активності державних службовців.

Головним елементом соціальної системи, що аналізується, є державний службовець, який виступає одночасно її об'єктом (заради нього існує система й на нього спрямується її вплив) та суб'єктом (особа сама повинна бути активним учасником процесу занять оздоровчо-рекреаційною руховою активністю). До числа інших суб'єктів громадського сектора системи оздоровчо-рекреаційної рухової активності відносять громадську організацію фізкультурно-спортивної спрямованості (ФСТ «Спартак») та галузеву профспілкову організацію.

Проведені нами дослідження вказують на відсутність результативної організаційної форми взаємодії наведених суб'єктів задля досягнення визначеної мети функціонування системи оздоровчо-рекреаційної рухової активності державних службовців — створення необхідних умов для їх відповідних занять у вільний час протягом робочого дня, вихідних та відпустки. Крім цього, виявлена й наявність проблеми щодо визначення та широкого впровадження у практику ефективної форми організаційної роботи ФСТ «Спартак» на первинному рівні, спрямованої на залучення державних службовців до оздоровчо-рекреаційної рухової активності.

На сучасному етапі відзначається низький рівень поінформованості державних службовців про можливі шляхи зміни своєї поведінки на користь активного дозвілля та ведення здорового способу життя, а також про інноваційні форми занять та цікаві види оздоровчо-рекреаційної рухової активності. Як наслідок — спостерігається недостатній інтерес державних службовців до такої активності.

За місцем роботи державних службовців практично відсутні матеріально-технічні умови для занять оздоровчо-рекреаційною руховою активністю під час перерви та після закінчення робочого часу. На думку фахівців ФСТ «Спартак» та посадових осіб державних установ, названа причина є найбільш значимою серед перешкод

стосовно залучення державних службовців до оздоровчо-рекреаційної рухової активності.

Стримуючим чинником функціонування сучасної системи оздоровчо-рекреаційної рухової активності державних службовців є відсутність належного фінансового забезпечення відповідної діяльності.

У сучасних умовах у більшості випадків простежується небажання керівників державних установ та органів місцевого самоврядування забезпечувати належні умови для оздоровчо-рекреаційної рухової активності державних службовців, що засвідчує про недостатнє розуміння посадовими особами соціально-економічних переваг вказаної активності, а також про низьку їх вмотивованість.

Стосовно форм занять оздоровчо-рекреаційною руховою активністю, то кожен другий з державних службовців, які ведуть активне дозвілля, займається самостійно, а кожен п'ятий — у неформальних групах (відсутність сталого складу, інструктора, різні місця проведення занять тощо), здебільшого під час вихідних та відпустки. У цей же період лише один із десяти державних службовців бере участь у загальнодоступних спортивних заходах та корпоративних туристичних походах. Після завершення робочого часу в робочі дні та у вихідні тільки кожен десятий державний службовець займається у спортивному клубі чи фітнес-центрі з оплатою отриманих послуг.

Державні службовці жіночої статі надають перевагу заняттям оздоровчим фітнесом, оздоровчим бігом, плаванням, оздоровчою ходьбою та волейболом, а для чоловіків найбільш популярними є заняття футболом чи футзалом, волейболом, оздоровчим бігом, настільним тенісом та оздоровчим фітнесом. Лише троє зі ста жінок та п'ять зі ста чоловіків виконують ранкову гімнастику.

Вказана описова вихідна (базова) модель функціонування громадського сектора в системі оздоровчо-рекреаційної рухової активності державних службовців була піддана колективній експертизі шляхом анкетування експертів. Їм було запропоновано оцінити за 4-рівневою шкалою ступінь відповідності реаліям сьогодення поданих вище положень моделі функціонування в сучасних умовах громадського сектора в системі оздоровчо-рекреаційної рухової активності державних службовців, зокрема необхідно було вибрати один із чотирьох варіантів відповіді: «не відповідає»; «майже відповідає»; «відповідає»; «повністю відповідає». Встановлено, що абсолютна більшість експертів (73,3 %) оцінили підготовлену нами вихідну (базову) модель

функціонування громадського сектора в системі оздоровчо-рекреаційної рухової активності державних службовців як таку, що повністю відповідає наявному стану справ.

Для характеристики зовнішнього середовища функціонування та розвитку громадського сектора в системі оздоровчо-рекреаційної рухової активності державних службовців нами було організовано проведення експертами ранжирування за ступенем важливості таких зовнішніх чинників: сприяння керівництва установи; нормативно-правова база; рекомендації міжнародних організацій; соціокультурні традиції; наукові розробки та передова практика; матеріальний добробут. Експерти оцінювали важливість кожного із вказаних чинників стосовно їхнього впливу на функціонування та розвиток громадського сектора в системі оздоровчо-рекреаційної рухової активності шляхом визначення їхнього рангу в порядку спадання значущості (оцінка «1» призначалась для найбільш значимого чинника, а оцінка «6» — для найменш значимого чинника); чим менша сума рангів усіх експертів, тим вища оцінка відповідного чинника.

Найбільш значимим чинником зовнішнього впливу на функціонування та розвиток громадського сектора в системі державних службовців експерти вважають «сприяння керівництва установи» (сума рангів становить 18), на другому місці — «нормативно-правова база» (відповідно 31), далі — «матеріальний добробут державного службовця» (42), четвертими за значенням визначено «наукові розробки та передову практику» (63), на п'ятому місці — «соціокультурні традиції» (76) і заключне місце (85) в рейтингу посіли «рекомендації міжнародних організацій». Коефіцієнт конкордації Кенделла становив $W = 0,89$, що свідчить про високий рівень узгодженості зазначених оцінок експертів. χ^2 -критерій для вказаного коефіцієнта конкордації дорівнював 66,75, що підтверджує високу статистично значиму узгодженість думок експертів ($p \leq 0,01$).

Отже, домінуюче місце в зовнішньому середовищі громадського сектора в системі оздоровчо-рекреаційної рухової активності державних службовців відводиться позиції керівництва державних установ. Як засвідчують результати проведеного нами опитування посадових осіб та узагальнення передової зарубіжної практики, для посилення позитивного впливу керівництва установ на залучення державних службовців до оздоровчо-рекреаційної рухової активності необхідно вжити низку додаткових заходів щодо узагальнення та розповсюдження кращого досвіду відповідної роботи керівників та їх додаткового

заохочення за створення в установах необхідних умов для формування та задоволення інтересу службовців до підвищення рівня рухової активності.

Стосовно нормативно-правової бази, то тут необхідно розробити та впровадити низку змін та доповнень до законодавства про державну службу та про фізичну культуру і спорт у частині унормування питань щодо стимулювання службовців вести здоровий спосіб життя, де ключовим чинником є оздоровчо-рекреаційна рухова активність. Крім цього, доцільним видається встановлення на рівні Національного агентства України з питань державної служби відповідних положень з метою заохочення посадових осіб до сприяння діяльності громадських організацій фізкультурно-спортивної спрямованості, а також проведення корекції процедури щорічної оцінки діяльності та атестації державних службовців у частині їх участі в активних формах відпочинку та дотримання правил здорового способу життя.

Експерти високо оцінили в зовнішньому середовищі функціонування і розвитку громадського сектора в системі оздоровчо-рекреаційної рухової активності такий чинник, як матеріальний добробут державного службовця. Це кореспондується з результатами сучасних моніторингових досліджень [2, 8, 9], де зазначається, що рівень залученості особи до рухової активності обумовлюється її соціально-економічним статусом і характеризується прямим кореляційним взаємозв'язком між ними. Останнім часом в Україні на високому рівні все більше звертають увагу на необхідність забезпечення гідної заробітної плати для державних службовців, що, з одного боку, буде підвищувати їх мотивацію до ефективного виконання службових обов'язків, а з іншого — створювати необхідні умови для систематичних занять різними видами оздоровчо-рекреаційної рухової активності.

Значний резерв для підвищення рівня функціонування та розвитку громадського сектора в системі оздоровчо-рекреаційної рухової активності державних службовців вбачається у здійсненні спеціальних наукових досліджень та розповсюдженні передового досвіду роботи. З цією метою, на нашу думку, варто, щоб один із центральних органів виконавчої влади (чи у сфері освіти і науки, чи у сфері фізичної культури і спорту, чи державної служби) оголошував конкурс на проведення відповідних досліджень та передбачав необхідне для нього фінансування. Корисною є реалізація спільного проекту Національного агентства України з питань державної служби та ФСТ «Спартак» щодо

періодичного видання спеціального бюлетеня про кращий вітчизняний та зарубіжний досвід організації оздоровчо-рекреаційної рухової активності державних службовців.

Питання соціокультурних традицій отримали недостатньо високу оцінку експертів, оскільки, як видається, ці питання мають загальнонаціональне значення і не можуть бути врегульовані в окремо взятому секторі системи оздоровчо-рекреаційної рухової активності. Вчені переконливо доказують, що зміна патерналістських настроїв населення щодо системи охорони здоров'я та занять фізичною культурою, підвищення рівня усвідомлення цінності здорового способу життя потребують підготовки та прийняття Національної стратегії з оздоровчої рухової активності. Цей документ має бути спрямований на формування у суспільстві середовища, що заохочуватиме громадян до оздоровчої рухової активності та здорового способу життя заради формування здоров'я як найвищої соціальної цінності в державі [3, 4, 6].

Можна стверджувати, що віднесення рекомендацій міжнародних організацій до найменш значимого зовнішнього чинника для громадського сектора в системі оздоровчо-рекреаційної рухової активності державних службовців, пояснюється, з одного боку, так би мовити «близькістю» до об'єкта впливу інших охарактеризованих нами чинників, а з іншого — необхідністю трансформації рекомендацій міжнародних організацій у відповідну нормативно-правову базу та організаційно-управлінські рішення.

Наступна операція соціального прогнозування була присвячена визначенню тренду та проблем розвитку громадського сектора в системі оздоровчо-рекреаційної рухової активності державних службовців. Тренд ми розглядали як продовження тенденції розвитку на найближчих 15 років, яка сформована в умовах сьогодення, та реалізуватиметься з урахуванням мети функціонування об'єкта прогнозування (створення необхідних умов державним службовцям для занять оздоровчо-рекреаційною руховою активністю), а також визначення верхнього та нижнього екстремумів (лат. *extremum* — крайнє, що означає найбільше і найменше значення якоїсь величини [5]).

В якості системоутворюючого було визначено показник залучення державних службовців до достатнього рівня оздоровчо-рекреаційної рухової активності, який становить 8 % (заокруглено до цілих; дані, отримані нами [1]). Верхній екстремум (нереальні, «фантастичні» показники) до 2030 р. — всі державні службовці займаються оздоровчо-рекреаційною руховою активністю,

зокрема на достатньому рівні – 38 % (більше як чотириохразове перевищення показника вихідної (базової) моделі; середньорічний приріст – 2 %, що вдвічі перевищує прогнозовані показники, зафіксовані у Стратегії з рухової активності для Європейського регіону Всесвітньої організації охорони здоров'я на 2016–2025 рр. [7]). Нижній екстремум – жодний державний службовець не досягає достатнього рівня оздоровчо-рекреаційної рухової активності (150 хв на тиждень аеробної рухової активності помірної інтенсивності та плюс два дні (непослідовних) по 8–10 силових вправ для великих груп м'язів), у цьому випадку система оздоровчо-рекреаційної рухової активності державних службовців перестає функціонувати.

З метою визначення тренду зміни впродовж 15 років показника достатнього рівня занять оздоровчо-рекреаційною руховою активністю державних службовців з урахуванням охарактеризованого вище впливу зовнішнього середовища нами було використано дельфійський метод соціального прогнозування.

Аналіз отриманих результатів свідчить, що мав місце високий діапазон розкиду отриманих значень від 12 до 50 %, середнє арифметичне становить 25,73 %, середнє квадратичне відхилення – 10,89 %, а коефіцієнт варіації за середнім квадратичним відхиленням – 42,34 % (значна мінливість ознаки). Медіана – варіант, що знаходиться по середині варіативного ряду і ділить його на дві частини, відноситься до восьмої позиції, якій відповідає значенню 22 %. Нижній кuartиль визначався за четвертою позицією в ранжированому ряді і становить 15 %, а верхній кuartиль – 12 позиція – 32 %. Отже, отримані дані у першому турі дельфійського методу через високу варіативність та значну різницю між нижнім та верхнім кuartилями потребують корегування у другому турі вказаного методу. Експертам було запропоновано визначити частку державних службовців (відсоток загальної кількості), що через 15 років матимуть достатній рівень оздоровчо-рекреаційної рухової активності, але при цьому вони мали обрати значення, яке знаходиться між вказаними вище нижнім та верхнім кuartилями.

Розмах варіації у другому турі суттєво скоротився, величина крайніх значень становить відповідно 18 і 24 % (різниця – шість одиниць, що в понад шість разів менше порівняно з першим туром). Середнє арифметичне варіантів, визначених експертами у другому турі дельфійського методу, становить 20,53 %, середнє квадратичне відхилення – 1,92 %, а коефіцієнт варіації за

середнім квадратичним відхиленням – 9,35 % (варіація незначна, сукупність статистично однорідна). Медіана – 20 %, нижній кuartиль – 19 %, а верхній – 22 %.

Таким чином, визначено, що тренд зміни впродовж наступних 15 років показника залучення державних службовців до достатнього рівня оздоровчо-рекреаційної рухової активності полягає у його поступовому зростанні й досягненні значення 19–22 %, що у 2,4–2,8 раза перевищує відповідний показник сьогодення.

Реалізація вказаного тренду передбачає вирішення комплексу соціальних проблем, які утворюють систему ієрархічного характеру, – «дерево проблем», що формується «знизу–вверх»: базові–основні–деталізовані проблеми (вирішення деталізованих проблем забезпечує вирішення проблем «вищого рівня»). Для обґрунтування «дерева проблем» розвитку громадського сектора в системі оздоровчо-рекреаційної рухової активності державних службовців нами було використано метод колективної генерації ідей («мозковий штурм»).

З вказаною метою для експертів було підготовлено письмові матеріали про об'єкт прогнозування (громадський сектор в системі оздоровчо-рекреаційної рухової активності державних службовців), визначено тренд його розвитку, а також наведено ймовірні проблеми подальшого розвитку. Проведено спільне засідання експертів, у ході якого висловлювались думки щодо причин «розриву» між існуючими та бажаними показниками залученості державних службовців до оздоровчо-рекреаційної рухової активності. Після систематизації висловлених ідей здійснено їхній аналіз, який надано експертам для обговорення на другому засіданні. В результаті проведеної роботи сформовано «дерево проблем» розвитку громадського сектора в системі оздоровчо-рекреаційної рухової активності державних службовців.

Базовою проблемою визначено необхідність розв'язання протиріччя між наявними та необхідними умовами для забезпечення поступового збільшення й досягнення через 15 років такого рівня, коли 19–22 % державних службовців матимуть достатній рівень оздоровчо-рекреаційної рухової активності.

Вирішення цієї проблеми потребує аналізу основних проблемних питань розвитку громадського сектора в системі оздоровчо-рекреаційної рухової активності. В результаті проведеного дослідження встановлено:

- низький рівень відповідної поінформованості державних службовців;

- обмежений вибір форм та видів занять державними службовцями оздоровчо-рекреаційною руховою активністю;

- недосконалість організаційно-управлінської діяльності ФСТ «Спартак» на центральному та первинному рівнях;

- недостатність позитивного стимулюючого впливу зовнішнього середовища громадського сектора в системі оздоровчо-рекреаційної рухової активності державних службовців.

У свою чергу низький рівень відповідної поінформованості державних службовців обумовлений такими деталізованими проблемами:

- ✓ відсутність у державних службовців доступної інформації про значення оздоровчо-рекреаційної рухової активності як генеруючого чинника здорового способу життя та ефективного засобу відновлення працездатності й підвищення ефективності трудової діяльності, а також — профілактики хронічних неінфекційних захворювань;

- ✓ лімітованість доступу державних службовців до інформації про можливі шляхи та механізми зміни своєї поведінки щодо підвищення рівня рухової активності, у тому числі оздоровчо-рекреаційної спрямованості.

Обмежений вибір форм та видів занять державними службовцями оздоровчо-рекреаційною руховою активністю диференціюється на такі деталізовані проблеми:

- ✓ недосконалість організаційно-методичного забезпечення використання державними службовцями інноваційних форм та видів оздоровчо-рекреаційної рухової активності;

- ✓ наявність прогалин щодо матеріально-технічних умов для залучення державних службовців до сучасних видів оздоровчо-рекреаційної рухової активності;

- ✓ ігнорування гендерного та вікового підходу у залученні державних службовців до оздоровчо-рекреаційної рухової активності;

- ✓ недооцінювання необхідності консультативної допомоги державним службовцям щодо самостійних занять оздоровчо-рекреаційною руховою активністю.

Вирішення такої основної проблеми громадського сектора в системі оздоровчо-рекреаційної рухової активності як «недосконалість організаційно-управлінської діяльності ФСТ «Спартак» на центральному та первинному рівнях» потребує вирішення таких деталізованих проблем:

- ✓ відсутність на центральному рівні стратегії та цільових проектів діяльності ФСТ «Спартак» щодо залучення державних службовців до оздоровчо-рекреаційної рухової активності, а також їхньої співпраці з цією метою з відповідними

профспілковими організаціями та державними установами;

- ✓ наявність розбіжностей у питанні стосовно визначення ефективної форми роботи ФСТ «Спартак» на первинному рівні у конкретній державній установі із залучення державних службовців до оздоровчо-рекреаційної рухової активності.

Недостатність позитивного стимулюючого впливу зовнішнього середовища громадського сектора в системі оздоровчо-рекреаційної рухової активності державних службовців детермінована такими деталізованими проблемами:

- ✓ обмеженість форм та видів сприяння керівництва державної установи залученню державних службовців до оздоровчо-рекреаційної рухової активності;

- ✓ відсутність у нормативно-правових документах стимулів для посадових осіб, які заохочували б їх до співпраці з ФСТ «Спартак», а також для державних службовців у частині спонукання їх до занять оздоровчо-рекреаційною руховою активністю;

- ✓ недостатність науково обґрунтованих рекомендацій та узагальнення передового вітчизняного та зарубіжного досвіду з питання залучення державних службовців до оздоровчо-рекреаційної рухової активності.

Висновки

1. Громадський сектор в системі оздоровчо-рекреаційної рухової активності державних службовців об'єднує такі суб'єкти: конкретного державного службовця (який одночасно є й об'єктом цієї системи); громадську організацію фізкультурно-спортивної спрямованості (ФСТ «Спартак») та галузеву профспілкову організацію (Профспілка працівників державних установ України).

2. Ключовою ознакою вихідної (базової) моделі функціонування громадського сектора в системі оздоровчо-рекреаційної рухової активності (на матеріалі ФСТ «Спартак») є мета об'єкта прогнозування, яка передбачає створення необхідних умов державним службовцям для занять оздоровчо-рекреаційною руховою активністю. Головним є показник частки державних службовців, які залучені до достатнього рівня оздоровчо-рекреаційної рухової активності, що становить 8 %.

3. Найбільш значимим чинником зовнішнього впливу на функціонування та розвиток громадського сектора в системі державних службовців є сприяння керівництва державної установи, відповідна нормативно-правова база та матеріальний добробут державного службовця.

4. Тренд зміни впродовж наступних 15 років показника частки державних службовців, які залучені до достатнього рівня оздоровчо-рекреаційної рухової активності, полягає у його поступовому зростанні й досягненні значення 19–22 %, що у 2,4–2,8 раза перевищує відповідний показник сьогодення.

5. Базовою проблемою визначено необхідність розв'язання протиріччя між наявними та необхідними умовами для забезпечення поступового збільшення й досягнення через 15 років такого рівня, коли 19–22 % державних службовців

матимуть достатній рівень оздоровчо-рекреаційної рухової активності. Вирішення цієї проблеми потребує розв'язання охарактеризованих нами чотирьох основних проблем, кожна з яких диференціюється на групи деталізованих проблем.

Перспективи подальших досліджень. Передбачається завершити виконання всіх операцій соціального прогнозування та здійснити обґрунтування прогнозованої моделі розвитку громадського сектора в системі оздоровчо-рекреаційної рухової активності державних службовців до 2030 р.

Література

1. *Баженков Є. В.* Особливості залучення державних службовців до оздоровчо-рекреаційної рухової активності / Є. В. Баженков // Теорія і методика фіз. виховання і спорту. – 2012. – № 4. – С. 139–143.
2. *Дутчак М. В.* Моніторинг рівня залучення населення до спорту для всіх: результати всеукраїнського опитування та експертного оцінювання / М. В. Дутчак, П. М. Мартин, О. О. Ляшенко [та ін.] – К.: ПП «Алекс Принтер», 2008. – 18 с.
3. *Дутчак М. В.* Парадигма оздоровчої рухової активності: теоретичне обґрунтування і практичне застосування / М. В. Дутчак // Теорія і методика фіз. виховання і спорту. – 2015. – № 2. – С. 44–52.
4. *Подвисоцька Т. О.* Комплексна оцінка здоров'я населення та його впливу на економічне зростання: автореф. дис. на здобуття наукового ступеня канд. екон. наук: спец. 08.00.07 – Демографія, економіка праці, соціальна економіка і політика / Т. О. Подвисоцька. – К., 2009. – 15 с.
5. *Сучасний словник іншомовних слів: близько 20 тис. слів і словосполучень* / [укл. : О. І. Скопненко, Т. В. Цимбалюк]. – К.: Довіра, 2006. – 789 с.
6. *Global recommendations on physical activity for health.* – Geneva: World Health Organization, 2010. – 57 p.
7. *Physical activity strategy for the WHO European Region 2016–2025.* – Copenhagen: WHO Regional Office for Europe, 2015. – 27 p.
8. *Special Eurobarometer 412 «Sport and physical activity»: Report (Fieldwork: November–December 2013. Publication: March 2014).* – Brussels: European Commission, 2014. – 43 p.
9. *State Indicator Report on Physical Activity, 2014.* – Atlanta: U.S. Department of Health and Human Services, 2014. – 27 p.

References

1. *Bazhenkov I. V.* Peculiarities of attracting state officials to health related motor activity / I. V. Bazhenkov // *Teoriia i metodyka fizychnoho vykhovannia i sportu.* – 2012. – N 4. – P. 139–143.
2. *Dutchak M. V.* Monitoring the level of population attracting to sport for all: results of All-Ukrainian survey. M. V. Dutchak, P. M. Martyn, O. O. Liashenko [et al.] – Kyiv: PP «Aleks Printer», 2008. – 18 p.
3. *Dutchak M. V.* Paradugm of health related motor activity: theoretical substantiation and practical application / M. V. Dutchak // *Teoriia i metodyka fizychnoho vykhovannia i sportu.* – 2015. – N 2. – P. 44–52.
4. *Podvysotska T. O.* omplex estimation of population health and its impact on economic growth: author's abstract for Ph.D. in Economics: spec. 08.00.07 – Demography, labour economy, social economy and politics / T. O. Podvysotska. – Kyiv, 2009. – 15 p.
5. *Modern dictionary of foreign words: about 20 thousand of words and word combinations* / [comp. by : O. I. Skopnenko, T. V. Tsymbaliuk]. – Kyiv: Dovira, 2006. – 789 p.
6. *Global recommendations on physical activity for health.* – Geneva: World Health Organization, 2010. – 57 p.
7. *Physical activity strategy for the WHO European Region 2016–2025.* – Copenhagen: WHO Regional Office for Europe, 2015. – 27 p.
8. *Special Eurobarometer 412 «Sport and physical activity»: Report (Fieldwork: November–December 2013. Publication: March 2014).* – Brussels: European Commission, 2014. – 43 p.
9. *State Indicator Report on Physical Activity, 2014.* – Atlanta: U.S. Department of Health and Human Services, 2014. – 27 p.

Надійшла 23.08.2015